

Parlem de: Cooperació i Solidaritat

"Un sol món"

David Serrano i Blanquer

Des de "Quadern" hem encetat un espai pensat per reflexionar sobre temes de solidaritat i cooperació, paraules que sentim molt avui dia però que coneixem poc –en general– o de manera parcial. Si dos números enrere donàvem una visió de l'Àfrica sud-sahariana a través d'un missioner del Senegal –en Mateu Trenchs–, ara ens traslladem de continent per parlar de Centramèrica.

Una de les organitzacions que, des de fa anys, està treballant per la cooperació i la conscienciació envers les mancances d'aquesta zona és **Solidaritat amb Centramèrica (SAC)**, amb seu al C. del Sol, 99.

L'objectiu principal del SAC és practicar la solidaritat compromesa per tal que ajudi, en la mesura de les possibilitats, a canviar el món. Parlem amb el seu responsable, **Carmel Montllor**, economista:

–Com es concreta aquest objectiu central del SAC?

–Doncs mira, fem projectes de cooperació però, sobretot, volem difondre una nova manera d'entendre la solidaritat, basada en intentar canviar les actuals estructures injustes de poder polític i econòmic que hi ha al món, i tot això des de la base –parlant amb un amic o un veí–, fins arribar a crear un corrent d'opinió que s'ajunti amb molts altres i pugui influir en la presa de decisions dels polítics.

–Quin paper tenim els mitjans de comunicació en aquest marc?

–Els mitjans de comunicació han de tractar d'una altra manera els drames que assolen el món. Necessitem més temps, més informació, major seguiment del que ahir va ser notícia. No podem caure en la temptació de confondre la informació amb la notícia. La notícia és part de la informació, però aquesta ha de ser molt més que la notícia. Cal exigir que se'ns tracti com a adults que volem saber i entendre, no només creure que "sabem" perquè veiem notícies.

–La solidaritat està de "moda"...

–Sí, però cal transformar aquesta "moda", basada en la reacció positiva enfront les imatges de dolor aliè, en una veritable cultura solidària, que es basi sobretot en la reflexió i l'anàlisi, en l'aprofundiment dels "per què", en l'atac a les causes i als causants, en la recerca de les solucions de fons; però sense esperar a trobar totes les respostes, sinó actuant a nivell concret, quotidià, immediat.

–Ara que parlem tant de globalització, com

lliga aquest concepte amb la solidaritat?

–Es fa servir referint-se a l'economia i a la informació, però ja seria hora que algú comencés a plantejar també la globalització de la política, de l'ètica, de les relacions socials basades en criteris de justícia i igualtat. El món no és un gran negoci que hem de rendibilitzar seguint els criteris econòmics de les transnacionals, sinó que som un conjunt de 5.000 milions de persones que tenim dret a viure amb dignitat i això, avui dia, amb els recursos disponibles, és possible d'aconseguir. En el fons és només un problema de prioritats.

En aquest marc, els projectes endegats des del SAC no són una finalitat en ells mateixos, sinó un mitjà, en el benentès que no es pretén en cap cas que es converteixi en una obra de cari-

Hospital Regional de Matagalpa, àrea de pediatria. Foto Enric Sirvent

tat, sinó que, des d'una perspectiva solidària d'un sol món per a tots (com indica el lema de la campanya i el disseny de la samarreta que, per al SAC, ha elaborat en Jordi Roca), constitueixi una manera de fer entre tots, amb una mica de sacrifici de cadascú, per tal d'assolir uns objectius que, de ben segur, augmentaran la qualitat de vida dels centramericans –en aquest cas dels nicaragüencs–, i que faran feliços a molta gent, entre d'altres els qui hi participen.

L'**Enric Sirvent** és fisioterapeuta del **Consorci Hospitalari del Parc Taulí (CHPT)**, professor universitari i forma part de l'Àrea de Coordinació del Projecte de Salut Integral Sabadell-Matagalpa (Nicaragua), que s'endegarà aquest estiu i amb el qual ha estat treballant des de fa gairebé un any.

–D'on sorgeix la idea d'endegar aquest **Projecte de Salut Integral (PSI)**?

–Des de l'any 1989 la ciutat de Sabadell està agermanada amb la de **Matagalpa**. Aquest agermanament es produïa en el marc d'una situació d'extrema necessitat pel poble nicaragüenc, el qual, tot just començava a assimilar la fi d'una guerra que va acabar amb el somozisme però que, com totes, va portar conseqüències nefastes: penúria, morts i un estat impor-

de situacions legals a les quals els ciutadans no podien donar resposta per manca de recursos.

És en aquest context que sorgeix la possibilitat d'endegar aquest projecte. El PSI neix després de l'observació de les necessitats en matèria de salut de la ciutat de Matagalpa.

–A partir d'aquesta anàlisi, quins objectius es planteja el PSI?

–Essencialment són tres: en primer lloc la capacitat de brigadistes de salut, que són persones joves capacitades per assumir tasques de prevenció de malalties, administrar injectables i identificar les malalties més freqüents: còlera, malària, tifus, dengue... això permetrà la capacitat de 200 nous brigadistes. El segon objectiu és l'organització de famílies especials, que té com a objectiu prioritari l'atenció social i integral de nens discapacitats, generalment per seqüeles de la poliomelitis i la meningitis. El PSI donarà suport a la contractació d'especialistes en medicina natural i fisioterapeutes per assistir a aquests nens (430 censats a 1996). En tercer lloc s'ha desenvolupat l'agermanament del CHPT amb l'**Hospital Regional Cèsar Amador Molina de Matagalpa (HRCAM)**, amb la idea d'enviar material bibliogràfic bàsic, programar estades de personal mèdic i d'infermeria del HRCAM al nostre hospital de cara a capacitacions puntuals que els siguin d'interès, generar possibles estades a Matagalpa de personal voluntari del CHPT per capacitar professionals nicaragüencs.

–Com es coordina tota aquesta activitat?

–Mitjançant una comissió de treball composta per persones del SAC, cooperants voluntaris a Nicaragua i personal del CHPT. Aquesta comissió, que actua com a part a Sabadell, tindrà com a contrapart el "**Movimiento Comunal de Matagalpa**" en la figura d'un coordinador; aquest procés garanteix que els ajuts arribin a la destinació prevista i una avaluació correcta de resultats i objectius assolits.

Per tal de potenciar aquest projecte, i de cara també a la conscienciació social, ha estat entre nosaltres a inici del mes de juny el **Doctor Omar Avilés**, metge nicaragüenc especialista en **Salut Pública (SP)** i coordinador del PSI a Matagalpa. Jornades de capacitat, visites hospitalàries, conferències i col·loquis han omplert l'estada entre nosaltres, i "Quadern" ha volgut aprofitar-ho perquè ens parli, no ja del projecte, sinó de la seva visió del país. Afable, i didàctic, li agrada parlar pausadament de la seva gent, especialment dels dos grans grups de desfavorits al seu país: nens i dones:

–Tan preocupant és la situació de la infantesa a Nicaragua?

–Tenim uns índexs no gens envejables quant a problemàtiques de la infantesa. A Nicaragua hi ha un 72% de mortalitat infantil per cada 1.000 nens nascuts vius, la més alta de

Nens del carrer a Matagalpa. Foto Enric Sirvent

tant de degradació econòmica. La comissió Sabadell Solidari, a través del SAC, va començar llavors a desenvolupar projectes de cooperació tant a **Nicaragua** com a **El Salvador**. Aquests projectes s'han definit amb la creació i recolzament de llars d'infants, la creació de microempreses i, més endavant, d'una assessoria legal per mirar de pal·liar les conseqüències

Centramèrica. Els problemes de la guerra han fet que molts nens estiguin en situacions difícils, problemàtiques: desprotegits; hi ha 700.000 nens en aquesta situació. Tenint en compte que gairebé 2 milions d'habitants del país tenen menys de 16 anys, la quantitat anterior és extraordinàriament important. Hi ha més de 110.000 nens que es veuen obligats a treballar al carrer, perquè són fills de mares solteres, orfes o provenen de famílies en estat d'aboluda pobresa, i els cal buscar-se la vida. Hi ha molts nens ferits de guerra, ja sigui directament o com a desplaçats, etc. Un altre problema rellevant és la desnutrició: tenim un 38% dels nens en situació de desnutrició; alguns d'ells amb problemes de retard en el creixement, o amb desnutrició crònica; alguns ja neixen amb aquest problema perquè l'hereden de la mare.

-I quant a les dones...

-Mira, la mortalitat materna és molt alta, si a Espanya és de 0,7 punts, allí és de 149 morts per 1.000 nascuts vius. Moltes són mares solteres; les dones són el centre neuràlgic de la família. Un altre problema és l'alt índex de parts en dones encara molt joves, la qual cosa influeix directament en la seva salut: provocant càncer de coll uterí, el més comú entre les dones a Nicaragua, pel manteniment des de molt joves de relacions sexuals. Aquesta situació provoca problemes psicològics, traumes, per uns índexs d'avortaments molt importants: una dona de 25 anys pot haver tingut cinc avortaments i 4 parts, per exemple.

-I pel que fa les necessitats més primàries del país?

-L'índex de desocupació és del 70% -oficialment és del 54% però no és cert-, i, en alguns indrets com a la costa atlàntica, és del 80-90%. Entre la gent que treballa, el promig del salari és de 174 \$, que és el preu d'una cistella de la compra bàsica. De cada 10 treballadors, a 7 el salari no els arriba per satisfer les seves necessitats bàsiques, la qual cosa vol dir que entre els que treballen també hi ha enormes dificultats de subsistència.

-Aquesta situació evoluciona o es troba estancada?

-És difícil fer comparacions. La situació no ha millorat, de fet ja no era bona en el temps dels sandinistes, perquè varen ser temps també molt difícils. Durant aquell temps, però, hi havia altres condicionants: el bloqueig econòmic, que paralitzava qualsevol intent per millorar les condicions de vida dels ciutadans; el deute extern cresqué durant el temps del sandinisme, que es dedicà a la compra d'armes -en un 25%- per poder mantenir el govern. Malgrat tot aconseguí oferir a la gent terres que no es cultivaven, però que després perderen i ajudaren a configurar els barris marginals com els que hi ha a Matagalpa, on treballarem conjuntament amb el SAC. Amb l'arribada, als 90, de Violeta Chamorro les coses tampoc no van millorar,

perquè si bé es digué que amb la democràcia tot canviaria, de fet es perderen 110.000 llocs de treball, els quals, amb l'arribada del nou president, Alemán, encara han augmentat més.

-Com ha notat la gent el pas del sandinisme cap a un sistema capitalista?

-Doncs mira, els sous eren baixos, però hi havia una sèrie de subsidis que et permetien viure, perquè tot era molt barat. Hi hagueren bones intencions per millorar les condicions de la gent. De fet seguien la línia dels governs que, durant aquest segle, s'han preocupat pels problemes de la gent, com ara el que es produí a inicis de segle, el govern de Celaya, però la seva política fou rebutjada pels nord-americans, com després amb els sandinistes.

-La valoració de l'etapa post-sandinista...

-Les condicions de vida de la gent en els darrers 5-6 anys han empitjorat, especialment per a la gent amb pocs recursos, que no té perspectives de futur; l'educació esdevé elitista (hi ha un 39% d'analfabetisme), i està adreçada a un tipus de gent que convé que arribi a la universitat, seguint els paràmetres nord-americans; la resta sembla que el que interessa és que hi hagi mà d'obra barata i res més. Les inversions de grans emporis són els que van potenciar la candidatura d'Alemán, que els ha venut baratíssim les empreses del país, o que ha provocat fallides per comprar-les després per quatre rals, desplaçant l'empresa del país fins i tot; l'índex de corrupció, del qual tant us queixeu a Espanya, a Nicaragua arriba a límits increïbles. En aquestes condicions sembla difícil que el país es pugui desenvolupar realment.

-I des del Movimiento Comunal, quina és la tasca que s'intenta fer?

-Essencialment, que la gent prengui consciència dels seus problemes i de qui són els seus culpables, intentant, sense apassionaments polítics, exigir els drets que tenim segons la nostra Constitució, per exemple en temes com l'ensenyament.

Il·lustració de les samarretes Jordi Roca